

**Két évtizedes a regionális
tudományi műhely Szegeden:
1997–2017**

Szegedi Tudományegyetem
Gazdaságtudományi Kar
2017

**SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR**

**Két évtizedes a regionális
tudományi műhely Szegeden:
1997–2017**

Szerkesztette:
Lengyel Imre

JATEPress
Szeged, 2017

© SZTE Gazdaságtudományi Kar, Szeged

Szerkesztette:
Lengyel Imre

A tanulmányokat összevetette és tördelte: Ambrus Bettina

ISBN: 978 963 315 361 1

Tartalom

Előszó.....	7
I. Az Intézet története és az oktatók munkássága	
A Közgazdaságtani és Gazdaságfejlesztési Intézet története	11
A Közgazdaságtani és Gazdaságfejlesztési Intézet munkatársainak tudományos- szakmai önéletrajza	16
A Közgazdaságtani és Gazdaságfejlesztési Intézet munkatársainak fontosabb tudományos munkái (1997–2017).....	51
II. A Közgazdaságtani és Gazdaságfejlesztési Intézet munkatársainak néhány kiemelkedő tanulmánya (újra-kiadások)	
a) A regionális tudomány elméleti kérdései	
Lengyel Imre: <i>A regionális tudomány "térnyerése": reális esélyek avagy csalfa délibábok?</i>	73
Elekes Zoltán: <i>A regionális növekedés új tényezői az evolúciós gazdaságföldrajzi kutatásokban: A változatosság és a technológiai közelség</i>	106
Lengyel Imre – Mozsár Ferenc: <i>A városi területhasználat monocentrikus modelljéről</i>	130
b) A tudásáramlás és -átadás térbelisége	
Juhász Sándor – Elekes Zoltán – Gyurkovics János: <i>A tudáshálózatok időbeli változásának vizsgálati lehetőségei</i>	161
Vas Zsófia: <i>Közelség és regionális klaszterek: a szoftveripar Szegeden</i>	176
Gyurkovics János – Vas Zsófia: <i>Tudásáramlás és tanulás egy hagyományos iparágban</i>	196
Lukovics Miklós – Fisher, Erik – Udvari Beáta: <i>A felelősségteljes innováció iránti fogékonyság fejlesztése a gyakorlatban</i> .	217
Imreh-Tóth Mónika: <i>Vállalkozásoktatási jó gyakorlatok adaptációs lehetőségei a hazai felsőoktatásban – a Szegedi Tudományegyetem példája</i>	241

c) Gazdaság és -fejlesztés

- Lengyel Imre – Szakálné Kanó Izabella – Vas Zsófia – Lengyel Balázs:
Az újraiparosodás térbeli kérdőjelei Magyarországon..... 261
- Lukovics Miklós:
*Regionális gazdaságfejlesztés: eltérő fejlettségű megyék
versenyképességének összehasonlító elemzése.....* 294
- Nagy Benedek – Lengyel Imre:
A feldolgozóipar szerkezetváltása Magyarországon 2008 és 2014 között.... 316

d) Módszertani kérdések

- Kotosz Balázs:
*A konvergencia területisége és lokális mérési lehetőségei:
módszertani áttekintés.....* 339
- Szakálné Kanó Izabella:
A gazdasági aktivitás térbeli eloszlásának vizsgálati lehetőségei..... 357
- Jászberényi Melinda – Kotosz Balázs:
Közlekedési szokások vizsgálata Budapest délnyugati agglomerációjában . 379
- Nagy Benedek:
A repülőtéri zsúfoltságkezelési módszerek hatékonysága..... 402
- Sávai Marianna – Kiss Gábor Dávid:
*Pénzügyi idősorok hiányzó adatainak kezelése –
afrikai devizaárfolyamok példáján.....* 422

Személyes előszó

Egy kutatóműhely vagy egyetemi tanszék, intézet létrejöttéhez mind az objektív külső körülmények, mind a szerencsés véletlenek, benne szubjektív tényezők fontosak lehetnek. Mindez megfigyelhető a két évtizedes szegedi regionális tudományi műhely esetében is. Objektív külső körülménynek tartom, hogy az 1990-es években megerősödött a hazai regionális tudomány, többek között az Európai Uniós csatlakozás és támogatások reményében, több városban, egyetemen regionális tudományi műhelyek szerveződtek. Azt is külső körülménynek tartom, hogy szintén az 1990-es években a vidéki városok egyetemein sorra indultak közgazdasági, üzleti képzések és szerveződtek a háttérüket alkotó oktatási egységek, tanszékek és karok, élénk keresletet generálva a tudományok minősítéssel bíró oktatók iránt.

A szerencsés véletlenek, benne szubjektív tényezők közé sorolom, hogy a Szegeden 1994-ben elindult közgazdászképzés szervezése során képbe kerültem, mint tudományos fokozattal bíró, már néhány éves oktatási és vezetői tapasztalattal rendelkező oktató, akkor éppen a békéscsabai főiskolán, ahol 1994-től a Regionális és Település-gazdaságtani Tanszék vezetőjeként, illetve a gazdasági képzést elindító és megszervező főigazgató-helyettesként dolgoztam. Már besokalltam a néha kilátástalannak tűnő ottani problémákkal birkózva, amikor 1996 augusztusában felhívott Farkas Beáta, a szegedi közgazdasági képzésért felelős Közgazdaságtani Tanszék-csoport vezetője, hogy jönnék-e Szegedre az egyetemre és vállalnám-e egy új tanszék megalapítását? Meglepett az ajánlat, de egyúttal megörültem, habár már hívtak beosztott oktatónak más egyetemre is, de az én 'alma mater'-em a József Attila Tudományegyetem, ahol matematikusként végeztem és számítástudományból doktoráltam, Szeged pedig a 'szeretett városom', fiatalságunk, legszebb éveink helyszíne...

Felhívtam Enyedi György akadémikust, korábbi intézeti főnökömet és mentóromat, hogy tanácsot kérjek, amit tömören meg is tett: „Imre, ezen ne gondolkozz, 42 évesen egy nagyhírű egyetemen tanszéket kevesen alapíthatnak, ragadd meg a lehetőséget!” Családom is megörült, csupán a fiunk húzódozott eleinte, sajnálta elhagyni csabai barátait! Csak azt kértem Farkas Beátától, hogy a tervezett agrárgazdaságtani és közszolgálati profil bővüljön ki regionális ismeretanyaggal, mivel a főiskolán ilyen tárgyakat oktattam, továbbá 1986-1994 között az MTA Regionális Kutatások Központja kutatójaként dolgozva tudományos kapcsolataim elsősorban a regionális tudomány művelőivel épültek ki. Megegyeztünk, így jött létre a Regionális és Alkalmazott Gazdaságtani Tanszék, amelynek alapító tanszékvezetője lehettem a docensi pályázat lezárultát követően 1997. július 1-től. Több mint egy évig egyedül voltam a Tanszéken, régi szép idők... Azt is a szerencsés véletlenek közé sorolom, hogy tehetséges fiatalok sora kedvelte meg és választotta a regionális tudományt mind TDK-, mind PhD-témájaként, akik közül később többen intézeti kollégákká váltak.

Jelen kötettel az 1997-ben Szegeden elindult regionális tudományi műhely első két évtizedét mutatjuk be. A műhely szervezeti keretét jelenleg a Közgazdaságtani és Gazdaságfejlesztési Intézet alkotja, amelyen belül két Szakcsoport, az Elméleti Közgazdaságtani és a Regionális Gazdaságfejlesztési működik. Az évek során az elméleti közgazdászok is egyre több regionális tudományi kutatásban vettek részt, főleg a regionális gazdaságtan és területi elemzések egyes témaköreiben, a közös műhelyviták, társszerzős tanulmányok, regionális tudományi konferenciareszvételek stb. hatására már ők is egyre inkább regionalistának számítanak!

A kötet első részében az Intézet története, a jelenlegi munkatársak önéletrajza és a két évtized alatt született fontosabb publikációk listája található. Majd a kollégák hazai folyóiratokban már megjelent fontosabb tanulmányai következnek, igyekeztünk úgy válogatni őket, hogy a műhely kutatási profilját lehetőséghez mérten teljes körűen bemutassuk. Ezúton is köszönetet mondok a folyóiratok főszerkesztőinek, hogy hozzájárultak a tanulmányok újraközléséhez. Külön köszönöm Ambrus Bettinának a kötet összeállításakor és tördelésekor végzett lelkiismeretes munkáját

Eltelt két évtized a Szegeden létesült regionális tudományi műhely életében, ezzel a kötettel szeretnénk bemutatni a 'felnőtté válást' és egy bizonyos mérleget is megvonni. Voltak sikereink és kudarcaink, majd az idő és az utódok eldöntik, hogyan sáfárgodtunk lehetőségeinkkel. Sokan támogatták a műhelyt ebben az időszakban, lehetetlen mindenkit megemlíteni, csak három kiváló regionalista tudóst emelek ki, néhai Enyedí Györgyöt, Rechnitzer Jánost és Varga Attilát, akiknek megértő barátsága és segítőkész együttműködése nélkül a szegedi műhely nehezen boldogult volna. Végül köszönöm intézeti kollégáimnak, hogy csapattá kovácsolódtak, nemcsak az intézeti névnapokon, bowling és darts versenyeken, hanem a tudományos munkában és oktatásban is együttműködő partnerekké váltak, egymás elfogadásával és segítségével hozzájárultak a 'szegedi regionalista műhely' kialakulásához, ami reményt ad arra, hogy ez a műhely fennmaradjon és egyre elfogadottabbá váljon itthon és külföldön is.

Lengyel Imre

Szeged, 2017. november 21.